AH 736

2026Z23737

Antwoord van minister Heinen (Financiën) en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 23 november 2026)

Vraag 1

Klopt het dat u, de minister van Financiën, heeft aangegeven niet akkoord te zullen gaan met de planningsbrief/beleidsbrief van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, op basis waarvan de volledige CA-envelop van € 1,5 miljard naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap wordt overgeheveld, zo lang er geen deal is op de rentemaatregel?[1]

Antwoord

De ministeries van OCW en van Financiën hebben overleg gevoerd over de verdeling van de totale CA-envelop van 1,5 miljard euro voor onderwijs en wetenschap, waarbinnen de middelen voor het renteplafond vallen. Hierdoor hing de beschikbare financiële ruimte voor het renteplafond af van hoe de rest van de envelop werd ingevuld. In de beleidsbrief van het ministerie van OCW is aangegeven dat het beschikbare budget voor de rentemaatregel structureel 40 miljoen euro bedraagt.

Vraag 2

Heeft u feitelijk gedreigd om de investeringen op het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap niet door te zullen laten gaan als er een renteplafond op de studieleningen zou worden ingevoerd?

Antwoord

Nee.

Vraag 3

Waarom heeft u de rentemaatregel als een “absolute *no go*”[2] bestempeld?

Antwoord

De vormgeving die op dat moment werd voorgesteld betrof een beleidsmatige ingreep. Een renteplafond is namelijk een beleidsmatige keuze, geen autonome ontwikkeling. Daarom dienen tegenvallers hierop conform de begrotingsregels op de OCW-begroting te worden gedekt en niet ten koste van het generale beeld. Vanuit budgettaire beheersbaarheid heeft het kabinet daarom niet gekozen voor deze vormgeving.

Vraag 4

Waarom heeft u zich niet geconformeerd aan de afspraken uit het coalitieakkoord, aangezien de maatregel met volle inachtneming van de risico’s in het coalitieakkoord is opgenomen en, zoals de ambtelijke nota van 31 maart jl. benoemt, deze risico’s ook bij de formatie op tafel lagen?

Antwoord

Bij de uitwerking van het coalitieakkoord geldt dat de budgettaire tabel leidend is. Dat betekende ook in dit geval dat de maatregel moest passen binnen de gereserveerde middelen voor OCW.

Vraag 5

---

[1] Kamerdocument 2026D54014, p.1

[2] Kamerdocument 2026D54014, p.1

Klopt het volgende: “Per saldo zou de maatregel zoals opgenomen in het coalitieakkoord dus overwegend geen negatief effect hebben op het generale beeld, alleen in jaren met hoge rentes zijn de generale kosten (EMU-saldo effect) tijdelijk hoog”?[3]

Antwoord

De langetermijnrente is moeilijk te voorspellen en daarmee ook de kosten van deze maatregel. In theorie zijn er dus periodes met hoge rentes en daardoor hoge kosten en periodes met lage rentes en lage of zelfs geen kosten. De beste schatting die we op dit moment kunnen maken is op basis van actuele gegevens. Bij de huidige langetermijnrente van 3,3% en bij huidige verwachtingen over de totale uitstaande studieschuld zou een renteplafond op dit moment minimaal 160 miljoen euro kosten.

Vraag 6

Heeft het kabinet hiermee een belofte aan studenten gebroken terwijl de maatregel over de gehele loopduur vermoedelijk geen negatief effect zou hebben op de rijksfinanciën?

Antwoord

Het kabinet heeft moeten constateren dat er geen substantiële rentemaatregel voor het bedrag van € 40 miljoen kan worden genomen.

Vraag 7

Zijn er berekeningen van de totale extra kosten voor studenten door het schrappen van het renteplafond, uitgesplitst naar verschillende hoogtes van studieschulden en in de verschillende aflosregimes, per maand en per jaar, en kunnen deze gedeeld worden zoals ze hebben voorgelegen bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Financiën?

Antwoord

Er is niet berekend wat de langetermijngevolgen voor oud-studenten zijn van het niet invoeren van een renteplafond. Een accurate raming van het bedrag is namelijk op lange termijn niet te geven. Dit komt omdat de hoogte van de maandelijkse aflossingen afhankelijk is van verschillende factoren die allemaal over een langere periode variëren. Daarbij gaat het om de hoogte van de rentestanden, de inflatie, het aflosgedrag van de oud-studenten en hun inkomen, waarbij het inkomen bepalend is voor de mate waarin oud-studenten gedurende de gehele aflosperiode onder draagkracht aflossen.

Vraag 8

Zijn de financiële gevolgen voor (oud-)studenten meegewogen in de besluitvorming over het al dan niet schrappen van de rentemaatregel?

Antwoord

Ja. We begrijpen de zorgen van (oud-)studenten en juist daarom is ook gekeken naar mogelijke alternatieven.

Vraag 9

Bent u bereid de Kamer de ambtelijke stukken vanuit het ministerie van Financiën rondom het uitwerken van en de besluitvoering over de rentemaatregel toe te sturen zoals de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap dit ook vanuit de kant van haar ministerie heeft gedaan?

Antwoord

Deze zijn als bijlage meegezonden met deze brief.

---

[3] Kamerdocument 2026D54014, p.8

Vraag 10

Kunt u stukken vanuit het ministerie van Financiën delen waarin wordt gereflecteerd of een oordeel wordt gevormd over de conclusie vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap dat een renteplafond van 2,5% overwegend geen negatief effect zou hebben op het generale beeld wanneer gekeken wordt naar de langjarige ontwikkeling van de rente waar deze in sommige jaren ook onder het renteplafond zal uitkomen?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 11

Op welke manieren heeft de u geprobeerd tegemoet te komen aan de wens om een renteplafond van 2,5% in te stellen of aan alternatieven hiervoor en welke suggesties zijn hiervoor concreet gedaan?

Antwoord

U kunt de verschillende varianten die zijn verkend teruglezen in de bijgevoegde nota’s.

Vraag 12

Is er een verslag, samenvatting of anderszins schriftelijke weergave van het telefoongesprek dat op 24 april jl. tussen u en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap plaatsvond en kunt u dit delen met de Kamer?

Antwoord

Er is geen schriftelijke weergave van het gesprek dat op 24 april jl. heeft plaatsgevonden.

Vraag 13

Indien er geen schriftelijke weergave van het genoemde telefoongesprek is, kunt u in de beantwoording op deze vragen dan weergeven wat de inhoud en uitkomst van dit gesprek was?

Antwoord

De minister van Financiën en de minister van OCW hebben tijdens dit gesprek hun standpunten uitgewisseld. Het gesprek heeft niet geleid tot overeenstemming.

Vraag 14

Is het sturen van de beleidsbrief van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op 24 april jl. (Kamerstuk 36800-VIII, nr. 22) op enigerwijze afhankelijk geweest van de inhoud of uitkomst van het genoemde telefoongesprek tussen de u beiden op die dag?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 15

Zijn de rentemaatregel of alternatieven na 24 april jl. nog serieus overwogen of uitgewerkt, en zo ja, op welke momenten is dit gebeurd en op welke wijze?

Antwoord

Ja, na 24 april zijn het renteplafond en de onderzochte alternatieven verder beoordeeld en afgewogen. De minister van OCW heeft de onderzochte rentemaatregelen betrokken bij de augustusbesluitvorming en ze hier in samenhang bezien met de

bredere begrotingsopgaven, de meest actuele koopkrachtcijfers en de laatste inzichten uit de Macro Economische Verkenning van het CPB, waaronder de verwachtingen over de langetermijnrente.

Vraag 16

Als u aangegeven had niet akkoord te zullen gaan met de beleidsbrief van 24 april jl. van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en daarmee het overhevelen van de volledige CA-envelop van 1,5 miljard euro naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zolang er geen deal was op de rentemaatregel, kunnen we daaruit dan concluderen dat er bij het versturen van de beleidsbrief of bij de augustusbesluitvorming over de begroting inmiddels sprake was van een deal of voorlopige afspraak tussen u beiden op de rentemaatregel?

Antwoord

Bij zowel het opstellen van de beleidsbrief van OCW als bij de augustusbesluitvorming was nog geen besluit genomen over de uitwerking van de rentemaatregel.

Vraag 17

Indien het antwoord op de vorige vraag bevestigend is, wanneer is deze deal of afspraak dan precies tot stand gekomen en wat was de inhoud daarvan?

Antwoord

Er is geen afspraak gemaakt tussen de minister van OCW en de minister van Financiën. Na de augustusbesluitvorming heeft de minister van OCW moeten constateren dat er geen substantiële rentemaatregel uitgewerkt kon worden.

Vraag 18

Als, zoals de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap antwoordde tijdens de behandeling van de begroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, u de overheveling van de CA-envelop niet dreigde tegen te houden zolang er geen akkoord was over het renteplafond, hoe moeten we de volgende zin uit de ambtelijke nota van 31 maart dan lezen: “FIN heeft aangegeven niet akkoord te zullen gaan met de planningsbrief/beleidsbrief van OCW, op basis waarvan de volledige CA-envelop van € 1,5 miljard naar OCW wordt overgeheveld, zo lang er geen deal is op de rentemaatregel.”[4]

Antwoord

Dit was een ambtelijke inschatting en dit is nooit op politiek niveau zo uitgesproken.

Vraag 19

Wanneer bent u akkoord gegaan met de beleidsbrief van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 24 april jl. en/of het overhevelen van de volledige CA-envelop naar het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschapen op welke manier was dit afhankelijk van besluitvorming over de rentemaatregel?

Antwoord

Tijdens de augustusbesluitvorming is besloten om het grootste deel van de CA-middelen over te hevelen naar de departementale begrotingen. Dit geldt ook voor de OCW-envelop. Zie verder het antwoord op vraag 1.

Vraag 20

Waarom heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het richting de Kamer tot eind oktober over het ‘uitwerken van de rentemaatregel’ terwijl uit de ambtelijke stukken blijkt dat al in het voorjaar duidelijk was dat de

---

[4] Kamerdocument 2026D54014, p.1

rentemaatregel zoals beloofd in het coalitieakkoord een ‘absolute *no go*’ was voor u en er ook al sinds het voorjaar wezenlijk andere alternatieven besproken werden die geenszins als een ‘uitwerking’ van de rentemaatregel uit het coalitieakkoord gezien kunnen worden?

Antwoord

De minister van OCW heeft gezocht naar mogelijke alternatieven voor het renteplafond. Daarbij zijn ook andere mogelijkheden op het terrein van rente overwogen, namelijk een rentekorting en een bewegend plafond. Daarom wordt gesproken van een rentemaatregel en niet van een renteplafond.

Vraag 21

Waarom heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap pas op 17 oktober jl. in de ministerraad aangegeven dat voor 40 miljoen euro geen substantiële rentemaatregel uit te werken was zoals in het coalitieakkoord beloofd, terwijl uit de ambtelijke stukken blijkt dat al op 24 maart jl. met de minister gedeeld was dat de maatregel door de gestegen rente veel meer zou kosten?

Antwoord

De minister van OCW vond het van belang om de augustusbesluitvorming af te wachten zodat een eventuele rentemaatregel in samenhang kon worden bezien met de bredere begrotingsopgaven, de meest actuele koopkrachtcijfers en de laatste inzichten uit de Macro Economische Verkenning van het CPB, waaronder de verwachtingen over de langetermijnrente. De minister van OCW heeft besloten om geen extra middelen voor een rentemaatregel beschikbaar te stellen, omdat dit ten koste zou gaan van andere investeringen en uitgaven op de OCW-begroting.

Na de augustusbesluitvorming heeft de minister van OCW moeten constateren dat er geen substantiële rentemaatregel uitgewerkt kon worden. Vervolgens is de minister van OCW haar afweging gaan uitwerken, zodat dit goed uitgelegd kon worden aan uw Kamer en binnen de ministerraad.

Vraag 22

Is de rentemaatregel eerder in de ministerraad aan bod gekomen en, zo ja, op welke wijze?

Antwoord

Over de gesprekken die in de ministerraad plaatsvinden, doet het kabinet geen uitspraken.

Vraag 23

Indien de ontwikkelingen rondom de rentemaatregel onderdeel waren van de augustusbesluitvorming, waarom heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap pas op 22 oktober, na de Algemene Financiële Beschouwingen, met de Kamer gedeeld dat de rentemaatregel in de beloofde vorm niet door kon gaan?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 21.

Vraag 24

Wat wordt bedoeld met ‘de politieke lijn’ die volgens de tijdlijn uit de ambtelijke stukken van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op 21 augustus geïnformeerd is over de nieuwe cMEV raming van de langetermijnrente? Wie zijn er precies op dat moment geïnformeerd?

Antwoord

Met politieke lijn wordt in dit geval bedoeld dat op 21 augustus de adviseurs van de minister geïnformeerd zijn en zij deze informatie hebben doorgegeven aan de minister van OCW.

Vraag 25

Zijn er vanuit het ministerie van Financiën andere berekeningen gemaakt over de rentemaatregel dan die al in de stukken vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap te zien zijn?

Antwoord

Nee.

Vraag 26

Zijn er ramingen gemaakt van het aantal mensen dat bij verschillende rentestanden en rentemaatregelen hun schuld uiteindelijk niet geheel af zal lossen en van hoeveel dit de overheid kan kosten?

Antwoord

Nee, er zijn geen ramingen over het aantal mensen dat bij verschillende rentestanden en rentemaatregelen hun schuld niet geheel zullen aflossen. Om dezelfde redenen als in het antwoord op vraag 7 is hier geen accurate raming op te geven.

Vanwege deze onzekerheden wordt in de studiefinancieringsramingen voor de lange termijn uitgegaan van het percentage dat het CPB bij de invoering van het leenstelsel heeft becijferd, namelijk dat 13,6% van de studieleningen wordt kwijtgescholden.[5] Dit percentage is ook toegepast bij de ramingen van de kosten van de verschillende onderzochte rentemaatregelen.

Vraag 27

Kunt u een overzicht geven van de ‘veel grotere risico’s’ dan een renteplafond van 2,5% die op de gehele begroting geaccepteerd worden, zoals ambtenaren aangeven dat deze bestaan in de nota vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 31 maart jl., inclusief bandbreedtes van de bedragen die hiermee gemoeid zijn?

Antwoord

Een dergelijk overzicht is niet beschikbaar.

Vraag 28

Klopt het dat het coalitieakkoord de plek was geweest om specifieke begrotingsregels over de rentemaatregel af te spreken, zoals het niet meer generaal behandelen van de rente, en dat hier echter niets over afgesproken is terwijl u, de minister van Financiën, alsnog afwijkende begrotingsregels hanteerde rondom de rentemaatregel?

Antwoord

Zie het antwoord op vraag 3 en 4.

Vraag 29

Welke andere maatregelen van dit kabinet moeten of zullen naar verwachting worden aangepast vanwege de gestegen rentes en welke budgettaire afspraken zijn hierover gemaakt?

Antwoord

---

[5] CPB, *Gemiddelde aflossing en inkomenseffecten sociaal leenstelsel*, 22 mei 2014. Zie Kamerstukken II 2013/14, 24 724, nr. 131, p. 15.

Voor zover bekend is dit niet het geval.

Vraag 30

Kunt u deze vragen een voor een beantwoorden voorafgaand aan de plenaire behandeling van het Belastingplan?

De beantwoording heeft plaatsgevonden binnen de daarvoor gebruikelijke termijn.